

фонд основних засобів виробництва, напружене соціальне становище в країні, недосконалість законодавства, відставання у впровадженні інновацій.

Список використаних джерел

1. Армстронг М. стратегическое управление человеческими ресурсами / М. Армстронг. – М. : ИНФРА – М, 2002. – 328 с.
2. Березін О. В. Економічний потенціал аграрних підприємств: механізми формування та розвитку / О. В. Березін, О. Д. Плотник. – Полтава : Інтер Графіка, 2012. – С. 145.
3. Гончаров В. М. Розвиток управління трудовими відносинами на підприємствах : монографія / В. М. Гончаров, В. В. Колеснікова. – Луганськ : Вид-во «Ноулідж», 2012. – С. 36-47.
4. Джонс П. Управляйте людьми ефективно. Как обеспечить высокую продуктивность в работе, опираясь на мотивацию сотрудников / П. Джонс. – М. : Дело и Сервис, 2008. – 272 с.
5. Максвелл Дж. Мотивация решает все / Дж. Максвелл. – М. : Поппури, 2009. – 160 с.
6. Мотивація трудових ресурсів сільських територій : монографія / В. Г. Ткаченко [та ін.]; Луганський національний аграрний університет. – Луганськ : Елтон-2, 2009. – 228 с.
7. Олійник Т. І. Формування та ефективне використання трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств : монографія / Т. І. Олійник. – Харк. нац. аграрн. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : Магда Ltd, 2008. – 338 с.
8. Рябоконт В. П. Основні напрями соціально-економічної перебудови та розвитку українського села / В. П. Рябоконт // Економіка АПК. – 2009. – № 6. – С. 86–89.
9. Саблук П. Т. Стабільні економічні умови як фактор послідовного підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва / П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2003. – № 1. – С. 12–17.
10. Статистичні дані державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.
12. Трудовий потенціал села / І. Ф. Гнибіденко, та ін.. – К. : УАДУ, 2003. – С. 21.
13. Управління розвитком трудового потенціалу підприємства : монографія / В. М. Гриньова, М. М. Новікова, В. В. Самойленко, В. Л. Смолюк, М. С. Бріль. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. – 256 с.

УДК 332.330.332

Іванюта С. В.,

Черкаський державний технологічний університет,
м. Черкаси

Активізація інноваційно-інвестиційної діяльності в регіонах України

У роботі визначено необхідність налагодження взаємодії інноваційних та інвестиційних процесів у рамках єдиної регіональної інноваційно-інвестиційної політики, яка націлена на встановлення чітких організаційних механізмів залучення, розробки та фінансування інновацій за рахунок активізації інвестиційної діяльності у регіоні. Досліджено особливості інноваційного розвитку в Україні.

Ключові слова: інновації, інвестиції, інноваційно-інвестиційна політика, інноваційно-інвестиційна діяльність.

В работе определена необходимость налаживания взаимодействия инновационных и инвестиционных процессов в рамках единой региональной инновационно-инвестиционной политики, которая нацелена на установление четких организационных механизмов привлечения, разработки и финансирования инноваций за счет активизации инвестиционной деятельности в регионе. Исследованы особенности инновационного развития в Украине.

Ключевые слова: инновации, инвестиции, инновационно-инвестиционная политика, инновационно-инвестиционная деятельность.

The paper identified the need to establish cooperation of innovation and investment processes within a single regional innovation and investment policy, which aims to establish clear institutional mechanisms for attracting, developing and financing of innovation by enhancing investment in the region. The features of innovation development in Ukraine are investigated in the work.

Keywords: innovation, investment, innovation and investment policy, innovation and investment activity.

Постановка проблеми. Дослідження інноваційно-інвестиційних процесів в умовах становлення розвинутої економіки та появи перспективних закордонних ринків збуту, методів управління такими процесами, а також виявлення їх специфічних особливостей має істотне значення для формування сприятливої інноваційно-інвестиційної політики в регіоні, яка є одним з факторів розвитку регіональної економіки та підвищення її конкурентоспроможності на національному та світовому ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості інноваційної та інвестиційної діяльності та їх ефективне поєднання досліджені в роботах багатьох вітчизняних вчених таких як: О. В. Комеліна [1], С. В. Онишко [2], А. Я. Кузнецова, Л. Л. Антонюк [3], Т. В. Кулініч, Ю. Г. Бондаренко, Н. Є. Скоробогатова [4] та інші.

Постановка завдання: розкриття необхідності впровадження механізмів з активізації інноваційно-інвестиційних процесів у регіоні як необхідного фактору його розвитку.

Виклад основного матеріалу. Регіональна інноваційно-інвестиційна політика є складовою частиною загальної економічної політики у регіоні, що проводиться будь-якою державою як у період становлення і розвитку, так і в умовах сформованої економічної системи. Термін «інноваційно-інвестиційна політика» тісно пов'язана з такими поняттями як інвестиції, інновації, суб'єкти та об'єкти інвестицій, інноваційні та інвестиційні ресурси, інноваційні та інвестиційні процеси, інноваційна та інвестиційна діяльність, інноваційний та інвестиційний потенціал, інвестиційний клімат. При цьому оптимальний інвестиційний потенціал та інвестиційний клімат (держави або регіону) можуть формуватися виключно за умови проведення осмисленої і економічно грамотної інноваційно-інвестиційної політики. Таким чином, ефективна інноваційно-інвестиційна політика держави є інструментом формування сприятливого інвестиційного клімату.

Інноваційно-інвестиційна політика, як складова частина соціально-економічної політики економічної системи певного рівня управління, зокрема і регіонального, являє собою комплекс заходів і заходів з організації, фінансування та управління інноваційно-інвестиційною діяльністю, спрямованих на досягнення цілей, вирішення стратегічних завдань, реалізацію різних інтересів при оптимальному для інвестора співвідношенні прибутковості і ризик.

Основним завданням інноваційно-інвестиційної політики регіону, на нашу думку, є своєчасне залучення інвестиційних ресурсів у вискоєфективні і конкурентоспроможні виробництва, розвиток яких сприятиме підвищенню інноваційно-інвестиційного потенціалу регіону і як наслідок – економічному зростанню та зростанню конкурентоспроможності продукції регіону на вітчизняному та світовому ринках. З іншого боку основою економічного розвитку та забезпечення умов для економічного зростання є інновації та інноваційні процеси, їх втілення у нових продуктах, виробництвах, техніці чи послугах.

Розробка та забезпечення інноваційно-інвестиційної політики здійснюється такими державними структурами, як Департамент інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства, що самостійним структурним підрозділом центрального апарату Міністерства економічного розвитку. Відмічені державні структури, які визначають пріоритети в розвитку промисловості в країні в цілому і за її регіонами, розробляють заходи щодо підвищення інноваційно-інвестиційної активності, організують розроблення державних цільових програм щодо розвитку пріоритетних галузей і сфер

економіки та вирішення першочергових завдань. Разом з тим, здійснення інноваційної діяльності традиційно відбувається в системі наукових досліджень і розробок, які на сьогоднішній день є багатофункціональними послугами, орієнтованими на інтереси суспільства і виробництва. Наукова діяльність, в якій формується інтелектуальний потенціал країни, виділяється як найбільш активно розвивається підрозділ сфери послуг, визначальне динаміку розвитку всього третинного сектору економіки.

Розглядаючи основні економічні проблеми та шляхи їх вирішення, необхідно відзначити, що в даний час після помітного спаду розвитку інновацій у 1991-1997 роках, намітилися тенденції до зростання інноваційно-інвестиційної активності. У ряді країн управлінський тип економіки змінюється інноваційним, що визначається сутністю управлінських заходів, які в будь-якому випадку так чи інакше спрямовані і ґрунтуються на нововведеннях в економічному, виробничому або збутовому потенціалах підприємства. Це не тільки створення нових товарів і технологій, але і новий тип управління і продажів, в тому числі і наукової, інтелектуальної продукції.

Підвищена увага до інноваційно-інвестиційної складової економіки останнім часом характерно і для України, яка здійснює перехід до постіндустріальної інноваційної економіки, заснованої на знаннях, інтелектуальному потенціалі, підтримки наукомістких технологій і виробництв. На думку зарубіжних і вітчизняних вчених і практиків інноваційно-інвестиційна модель української економіки в цілому не тільки має позитивну оцінку, але і є єдиною можливою для підтримки високих темпів зростання ВВП і рівня життя в Україні. Стратегія інноваційно-інвестиційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів систематизує і конкретизує законодавчі, нормативні та інші засади організації наукової, науково-технічної, інноваційної та підприємницької діяльності, що містяться в сучасному законодавстві України, нормативних та програмних документах органів державної влади і разом з іншими державними стратегічними документами є стрижневою основою для подальшого розвитку законодавчої і нормативної бази в цій сфері, для формування державних, регіональних і галузевих програм інноваційно-інвестиційного розвитку, забезпечення скоординованої діяльності влади, суспільства, підприємництва, науки та освіти – всіх головних учасників регіональної інноваційної системи [6].

Відповідно до наведеної стратегії головна системна проблема полягає в тому, що результативність, якість функціонування і структура креативної частини національної інноваційної системи – сектору досліджень і розробок, освіти, винахідництва – не повною мірою відповідають потенційним потребам інтенсивного розвитку економіки. З іншого боку, структурно відстала, технологічно низькоукладна вітчизняна економіка, отримана у спадок від СРСР, а також система підприємництва, що склалася під впливом нав'язаних Україні ззовні неоліберальними реформами, залишаються вкрай неприйнятними до сучасних досягнень науки та технологічних інновацій.

За оцінками вітчизняних економістів подолання цих негативних факторів можливе лише з здійсненням інноваційно-технологічного прориву, модель якого розроблена і запропонована для подальшого впровадження в політичному та економічному житті країни, при-цьому підкреслюється необхідність орієнтації бізнесу і держави на освоєння та поширення останніх поколінь п'ятого технологічного укладу і перших поколінь шостого технологічного укладу.

Інноваційно-інвестиційній процеси в економіці не набули вагомих масштабів, кількість підприємств, що впроваджують інновації, зменшується з кожним роком і становить зараз 12–14 %, що менше в 3–4 рази, ніж в інноваційно розвинутих економіках. Наукоємність промислового виробництва

знаходиться на рівні 0,3 %, що на порядок менше від світового рівня. При цьому майже третина коштів, що витрачаються на інноваційно-інвестиційній діяльності, припадає на закупівлю обладнання, в той час як на придбання прав на нову інтелектуальну власність або на проведення НДДКР витрати на порядок менші. Майже половина інноваційних підприємств взагалі не фінансують проведення в інтересах свого виробництва наукових досліджень.

Таке становище обумовлено як браком коштів, так і відсутністю в останні роки дійової державної системи стимулювання інноваційної діяльності, зачатки якої були поступово скасовані щорічними в останні 5 років поправками до відповідних бюджетних та інших законів.

Проте низький рівень наукоємності вітчизняного виробництва визначається не тільки дефіцитом грошей або браком стимулів і пільг. Фундаментальне значення має структура економіки. В українській економіці домінують низькотехнологічні галузі виробництва, які природно відносяться до малонаукоємних галузей: добувна і паливна – 0,8–1 %; харчова, легка промисловість, агропромисловість – 1,2 %. У цілому в Україні домінує відтворення виробництва 3-го технологічного укладу (гірнична металургія, залізничний транспорт, багатотоннажна неорганічна хімія та ін.). Відповідно майже 95 % вітчизняної продукції належить до виробництв 3-го та 4-го технологічних укладів [6]. Зростання ВВП за рахунок введення нових технологій в Україні оцінюється всього у 0,7–1 % [7].

Найбільш інформативну оцінку стану інноваційного розвитку України в розрізі ключових факторів, що його визначають, отримано на основі використання індикаторів Європейського інноваційного табло, які включають п'ять груп індикаторів: «рушійні сили інновацій», «створення нових знань», «інновації та підприємництво», «індикатори застосування інновацій», «інтелектуальна власність». Для об'єктивної оцінки стану інноваційного розвитку України важливе значення має визначення її відносної позиції в рамках країн ЄС за допомогою Європейського інноваційного індексу, Європейського інноваційного табло (ЄІТ).

За ЄІТ Україна знаходиться в останній за рівнем інноваційності четвертій групі – «країни, що рухаються навздогін» зі значенням індексу 0,23. Цю групу складають: Угорщина – 0,24, Росія – 0,23, Україна – 0,23, Латвія – 0,22, Польща – 0,21, Хорватія, Греція – 0,20, Болгарія – 0,19, Румунія – 0,16, Турція – 0,08. У порівнянні з іншими країнами ЄС відставання України становить: від «країн-лідерів» – приблизно у 3 рази (Швеція – 0,68), від «країн-послідовників» – 2 рази (Великобританія – 0,48), від країн «помірні інноватори» – 1,6 рази (Норвегія – 0,35) [6].

Ранжування країн на основі цього комплексного індикатора інноваційного розвитку має цінність в тому плані, що цей показник визначає, наскільки економічне зростання країни базується на інноваціях. Причому інновації в термінах ЄІТ розуміються в більш широкому контексті, ніж просто технологічні нововведення. Окрім досліджень, розробок, технологій, вони включають показники технологічних дифузій, показники поширення нових знань і ступінь використання інформаційних технологій.

З наведених даних видно, що переміщення України сходишками інноваційного розвитку вимагатиме величезних зусиль, ресурсів, політичної волі і високої мобілізованості суспільства. Проте для окремих секторів вітчизняної економіки ці зусилля мають бути ще більшими, ніж в цілому по всій економіці. У першу чергу це стосується аграрного сектору, галузі легкої промисловості та фармацевтики [6].

Зрозуміло, загальна орієнтація України на побудову інноваційної економіки та посилення інноваційної політики повинна здійснюватися за безпосередньої

участі у ній регіонів. Регіональна інноваційна політика є невід'ємною частиною загальнодержавної інноваційної політики і спрямована на перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, втілений в нових або вдосконалених продуктах, що реалізуються на ринках, нової або вдосконаленої техніку, технології, технологічних процесах або послугах, необхідних для розвитку регіону і використовуваних у господарській діяльності. Для її ефективної реалізації необхідною умовою є вкладення інвестицій в науку і розробки як з боку державного чи регіонального бюджету, так і шляхом залучення коштів з інших джерел.

Першорядне значення тут має наявність законодавства, що передбачає інвестиційно-інноваційну політику регіону, зокрема, для інвесторів – гарантування їх майнових прав і пільговий податковий режим.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Таким чином, на наш погляд, основним завданням держави на регіональному рівні має стати створення національної інноваційної політики, ефективність якої визначається виконанням наступних п'яти умов:

1. Кількістю і якістю організаційних форм інноваційно-інвестиційної діяльності на території конкретного регіону, наприклад технополісів, технопарків, бізнес-інкубаторів, малих інноваційних підприємств, у тому числі венчурних фірм;
2. Якістю інноваційних продуктів, технологій і послуг;
3. Наявністю попиту на інновації з боку вітчизняних споживачів;
4. Кількістю інноваційних ідей з боку вітчизняних виробників;
5. Активною взаємодією між вітчизняними виробниками інновацій та їх споживачами, інвесторами по можливості, не тільки всередині країни, але і на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. Комеліна О. В. Інноваційно-інвестиційні механізми сучасного розвитку регіону / О. В. Комеліна / Економіка і регіон. – № 3. – 2011. – ПолтНТУ.
2. Онишко С. В. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності / С. В. Онишко, Т. В. Паєнтко, К. І. Швабій. – К. : КНТ, 2008. – 256 с.
3. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізми розробки та комерціалізації / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. – К. : КНЕУ, 2003. – 394 с.
4. Скоробогатова Н. Є. Інноваційно-інвестиційний розвиток регіонів України: проблеми і перспективи / Н. Є. Скоробогатова / Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2010. – С. 214-222.
5. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 40-IV, від 04.07.2002 р.
6. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. Парламентські слухання від 17 червня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : portal.rada.gov.ua.
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ukrstat.gov.ua.